

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 99 คน นักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 22 คน ครูจำนวน 196 คน ผู้ปกครองนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 99 คนและผู้ปกครองนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 22 คน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวอย่างประชากร 4 ประเภท ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ นักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 99 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 22 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมจำนวนทั้งหมด 121 คน ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 สํารวจนำหน้านักเรียนทั้ง 3 โรงเรียน ทุกระดับชั้นจากสมุดประจำชั้น โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีน้ำหนักตามอายุเกินมาตรฐาน และต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเทียบตารางน้ำหนักมาตรฐานนักเรียนไทยอายุ 5-19 ปี กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2530 ได้นักเรียนภาวะโภชนาการเกิน มาตรฐาน รวมทั้งหมด 3,674 คน และได้้นักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน รวมทั้งหมด 22 คนจำแนกตามโรงเรียนต่อไปนี้ (ตารางที่ 2)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ได้นักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 1,373 คน และนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 8 คน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้นักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 1,223 คน และนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 6 คน

โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้นักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 1,078 คน และนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 8 คน

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1970 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2537) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วน ± 10 % ของค่าสัดส่วนสูงสุด (1) (รายละเอียดในภาคผนวก ค.) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน 98 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 99 คน จำแนกตามโรงเรียนดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 3)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) สํารวจนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน ได้จำนวน 1,373 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 37 คน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สํารวจนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน ได้จำนวน 1,223 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 33 คน

โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สํารวจนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน ได้จำนวน 1,078 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 29 คน

1.3 สุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานในข้อ 1.2 โดยวิธีจับฉลากทุกระดับชั้นทั้ง 3 โรงเรียน ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำแนกตามโรงเรียน และระดับชั้นดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานระดับชั้นละ 6 คน และได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 คน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน ระดับชั้นละ 5 คน และได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 6 คน

โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 4 คน และได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 5 คน

1.4 ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จากการสำรวจได้ในสมุดประจำชั้นนักเรียนในข้อ 1.1 ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่า มาตรฐาน รวม 3 โรงเรียน จำนวน 22 คน และจับฉลากทุกระดับชั้น ทั้ง 3 โรงเรียน ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำแนกตามโรงเรียน และระดับชั้นดังแสดงในตารางที่ 4

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จำนวนนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน ระดับชั้นละ 1 คน และได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 2 คน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานระดับชั้นละ 1 คน

โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานระดับชั้นละ 1 คน และได้จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 2 คน

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการต่าง ๆ ในแต่ละโรงเรียน

โรงเรียน	นักเรียน ทั้งหมด (คน)	นักเรียนภาวะ โภชนาการเกิน มาตรฐาน (คน)	นักเรียนภาวะ โภชนาการต่ำ กว่ามาตรฐาน (คน)	นักเรียนภาวะ โภชนาการตาม เกณฑ์มาตรฐาน (คน)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)	1,590	1,373	8	209
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	1,509	1,223	6	280
ประถมสาธิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิไล ประสานมิตร	1,452	1,078	8	366
รวม	4,551	3,674	22	855

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างประชากรที่มีภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน และภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	นักเรียนทั้งหมด (คน)	นักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน กำหนดขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 10 โดยใช้สูตร Yamane $95\% \pm 10\%$ (คน)	นักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานจากการสำรวจได้ (คน)
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)	1,373	37	8
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1,223	33	6
ประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	1,078	29	8
รวม	3,674	99	22

ตารางที่ 4 จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน และต่ำกว่ามาตรฐาน
จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้น

โรงเรียน	ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะ โภชนาการเกินมาตรฐาน						รวม (คน)	ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะ โภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน						รวม (คน)
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	
สาธิตจุฬา ลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)	6	6	6	6	6	7	37	1	1	2	1	1	2	8
สาธิตแห่ง มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	5	5	6	6	5	6	33	1	1	1	1	1	1	6
ประถมสาธิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	4	5	5	5	5	5	29	1	2	1	1	1	2	8
รวม							99							22

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ครูประจำชั้น ครูกลุ่มงานและพื้นฐาน
อาชีพ และครูกลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต ของตัวอย่างประชากรนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน
มาตรฐานและภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 196 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ปกครองของตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 99 คน และผู้ปกครองของตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 22 คน รวมจำนวนทั้งหมด 121 คน

4. ตัวอย่างประชากรนักเรียนที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหาร คือ ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน และตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประเภทละ 3 คน โดยวิธีจับฉลาก รวมจำนวน 18 คน จำแนกตาม โรงเรียนและระดับชั้น ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 5)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 1 คน และได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระดับชั้นละ 1 คน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 1 คน และได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 1 คน

โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นละ 1 คน และได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการต่ำกว่ามาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระดับชั้นละ 1 คน

ตารางที่ 5 จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน และต่ำกว่ามาตรฐาน
ที่ใช้บันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหาร จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นต่าง ๆ

โรงเรียน	ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะ โภชนาการเกินมาตรฐาน						ตัวอย่างประชากรนักเรียนภาวะ โภชนาการต่ำกว่ามาตรฐาน							
	รวม						รวม							
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	(คน)	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	(คน)
โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)	-	-	-	1	1	1	3	1	-	-	1	1	-	3
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	1	-	1	-	-	1	3	-	1	1	-	-	1	3
ประถมสาธิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	-	1	1	1	-	-	3	-	1	1	-	1	-	3
รวม							9							9

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกพฤติกรรมการ
บริโภคอาหารของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยกำหนดรายละเอียดของข้อคำถามต่าง ๆ และในแต่ละข้อคำถามมีตัวเลือกย่อย ๆ ที่อาจจะเป็นคำตอบสำหรับผู้วิจัยได้ตรวจรายการและเติมคำซึ่งเป็นข้อมูลของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารตามการรับรู้ของตนเอง ของนักเรียน ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยกำหนดรายละเอียดของข้อคำถามต่าง ๆ และในแต่ละข้อคำถามมีตัวเลือกย่อย ๆ ที่อาจจะเป็นคำตอบสำหรับผู้วิจัยได้ตรวจรายการและเติมคำซึ่งเป็นข้อมูลของผู้ตอบ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

การเลือกชนิดอาหารที่รับประทาน

จำนวนมื้อที่รับประทาน

ปริมาณอาหารที่รับประทาน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยกำหนดรายละเอียดของข้อคำถามต่าง ๆ และในแต่ละข้อคำถาม มีตัวเลือกย่อย ๆ ที่อาจจะเป็นคำตอบสำหรับผู้วิจัยได้ตรวจรายการและเติมคำซึ่งเป็นข้อมูลของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน และบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดยกำหนดรายละเอียดของข้อคำถามต่าง ๆ และในแต่ละข้อคำถามมีตัวเลือกย่อย ๆ ที่อาจจะเป็นคำตอบสำหรับผู้วิจัยได้ตรวจรายการและเติมคำซึ่งเป็นข้อมูลของผู้ตอบ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

การให้ความรู้

การดูแลการปฏิบัติตน

การประสานงานกับผู้ปกครอง

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยกำหนดรายละเอียดของข้อคำถามต่าง ๆ และในแต่ละข้อคำถามมีตัวเลือกย่อย ๆ ที่อาจจะเป็นคำตอบ สำหรับผู้วิจัยได้ตรวจรายการและเติมคำซึ่งเป็นข้อมูลของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน และบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดยกำหนดรายละเอียดของข้อคำถามต่าง ๆ และในแต่ละข้อคำถามมีตัวเลือกย่อย ๆ ที่ อาจจะเป็นคำตอบ สำหรับผู้วิจัยได้ตรวจรายการและเติมคำซึ่งเป็นข้อมูลของผู้ตอบ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ให้ครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

การจัดอาหารให้นักเรียน

การดูแลการปฏิบัติตน

การประสานงานกับโรงเรียน

2. แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่แสดงออกของนักเรียน ลักษณะเป็น แบบบันทึก พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีโครงสร้าง โดยกำหนดรายละเอียดข้อการบันทึก พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน บันทึกโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความถี่ของการ ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น บันทึกคนละ 3 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที พร้อมรายละเอียดเพิ่มเติม ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ให้ครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

การเลือกชนิดอาหารที่รับประทาน

ปริมาณอาหารที่รับประทาน

ลักษณะพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่แสดงออก

ข. ลำดับขั้นการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยดำเนินการตาม ลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ของนักเรียนระดับประถมศึกษา บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภค อาหารจากวารสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์นักการศึกษา และนักโภชนาการ

2. ศึกษาหลักสูตร คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คู่มือการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ และคู่มือการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. สัมภาษณ์และศึกษาข้อคิดเห็นจากครูผู้สอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ ครูประจำชั้น ผู้ ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน

4. สังเกตการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถม ศึกษปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 โรง เพื่อเป็นแนวทางใน การสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกพฤติกรรมอาหารของนักเรียน

5. สร้างแบบสัมภาษณ์นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และแบบบันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนแบบมีโครงสร้าง พิจารณาข้อมูลจากการศึกษาและค้นคว้าดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมความเที่ยงตรงตามเนื้อหา การใช้ภาษา ตลอดจนการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ทดลองแบบสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นละ 1 คน รวม 6 คน ทดลองแบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้นของนักเรียน จำนวน 6 คน ครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ 1 คน ทดลองแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน 6 คน และทดลองแบบบันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหาร 2 คน รวมจำนวน 22 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอลงหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.1 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน ครู และผู้ปกครอง จำนวน 438 คน ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน

2.2 เก็บข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน จำนวน 18 คน ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน บทบาทของครู และบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริม พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนทั้ง 2 ด้าน วิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ สรุปรวบรวมเพื่อนำมาประกอบการอภิปรายข้อมูล และข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ คำนวณโดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2530)